

AGA M2-1: HELIKOPTEREILLE TARKOITETTujen LENTOPAikkojen RAKENTAMINEN, PITÄMINEN, PALVELUT JA VARUSTUS

Määräyksen tausta ja säädösperusta

Ilmailumääräyksissä AGA M2-1, "Helikoptereille tarkoitettujen lentopaikkojen rakentaminen ja pitäminen", 22.6.1998 sekä AGA M2-2 "Helikopterikentän visuaaliset maalaitteet ja pelastustoiminnan järjestäminen", 16.10.1998, on todettu päivitystarpeita kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteen 14 osaan II (ICAO Annex 14 Vol. II, Heliports) tulleiden muutosten johdosta. Lisäksi aiemmista määräyksistä on luotu yhtenäisempi kokonaisuus ja selkeytetty määritelmiä.

Komission lentopaikka-asetus (EU) N:o 139/2014 sisältää vaatimukset helikopterilentopaikoille, jotka sijaitsevat asetuksen mukaisen hyväksyntätodistuksen saaneilla lentoasemilla. Kansallinen ilmailumääräys on tarpeellinen, koska asetusta ei sovelleta lentoasemien ulkopuolella sijaitsevien helikopterilentopaikkojen teknisiin vaatimuksiin. Laivojen helikopterikansilla sijaitsevien helikopterilentopaikkojen vaatimuksista puolestaan säädetään laissa aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä (1686/2009, 79-80 §).

Ilmailulain (2014/864) 79 §:n mukaan lentopaikan tai muun ilmailua palvelevan alueen rakentamiseen on saatava rakentamislupa. Sama koskee lentopaikan tai muun ilmailua palvelevan alueen muutoksia, joilla saattaa olla vaikutuksia lentoturvallisuuteen tai merkittäviä vaikutuksia maisemakuvaan. Rakentamisluvan myöntää Liikenne- ja viestintävirasto.

Ilmailulain 84 §:n mukaan lentopaikalla on oltava Liikenne- ja viestintäviraston myöntämä pitolupa, jossa määrätään lentopaikan pitäjä ja päällikkö sekä se, minkälaiseen liikenteeseen tai muuhun ilmailuun lentopaikkaa saa käyttää.

Liikenne- ja viestintävirasto antaa määräyksen ilmailulain (864/2014) 81 §:n nojalla, jonka mukaan virasto antaa lentotoiminnan turvallisuuden ja sujuvuuden edellyttämät, Chicagon yleissopimuksessa tarkoitettuihin standardeihin ja suosituksiin pohjautuvat tarkemmat määräykset rakentamisluvan myöntämisen edellytyksistä. Määräykset voivat koskea mm. ilma-alusten käyttöön tarkoitettujen alueiden mitoitusta ja ominaisuuksia, lentoesterajoituksia ja lentoesteiden merkitsemistä, visuaalisia maalaitteita, lentopaikan pelastustoimintaa sekä muita näihin verrattavia lentoliikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden varmistamiseksi asetettavia vaatimuksia.

Tämän määräyksen vastainen toiminta voi olla rangaistavaa liikenneturvallisuuden vaarantamisena tai törkeänä liikenneturvallisuuden vaarantamisena rikoslain 23 luvun 1 tai 2 §:n mukaisesti, siten kuin ilmailulain 175 §:ssä säädetään, tai ilmailurikkomuksena ilmailulain 178 §:n mukaisesti. Ilmailulain 178 §:n 15 kohdan mukaan lentopaikan pitämisestä ilman pitolupaa tai pitoluvan ehtojen rikkomisesta voidaan tuomita sakkoon, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta. Lentopaikan pitäjälle asetettujen velvollisuuksien laiminlyönti voi johtaa myös ilmailulain 146 - 148 §:ssä säädettyihin hallinnollisiin seuraamuksiin, joita ovat huomautus tai varoitus taikka viime kädessä luvan peruutus tai toiminnan kieltäminen.

Asiaan liittyviä muita määräyksiä ja säädöksiä

Määräysmuutosten perustana on kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen (SopS 11/1949) lentopaikkoja koskeva liitteen 14 osa II (ICAO Annex 14, Volume II Heliports, Fifth Edition, July 2020).

Määräyksen tavoite

Määräyksen tavoitteena on yhtenäistää helikopterilentotoimintaan käytettävien lentopaikkojen vaatimuksenmukaisuutta riippumatta helikopterilentopaikan sijainnista ja käyttäjistä. Yhtenäisempi vaatimustaso parantaa helikopterilentopaikkojen käytettävyyttä lentotoiminnan harjoittajille sekä lisää lentoturvallisuutta.

Vaikka määräyksen perustana olevat ICAO:n vaatimukset ja suositukset koskevat vain kansainväliseen ilmailuun käytettäviä lentopaikkoja, on tarkoituksenmukaista noudattaa samoja vaatimuksia soveltuvin osin myös muilla lentopaikoilla.

Lisäksi, koska lääkihelikopteritoiminta katsotaan EU-säätelyssä kaupalliseksi lentotoiminnaksi, siihen käytettävien lentopaikkojen on täytettävä tietyt lentotoiminnallisista säädöksistä johtuvat vaatimukset mm. esteiden ja lentopaikan infran teknisten eritelmien osalta.

Määräyksen valmistelu

Määräys on valmisteltu Liikenne- ja viestintävirastossa virkatyönä kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteen 14 osan II (ICAO Annex 14 Vol II, 5th Edition, July 2020) pohjalta. Valmistelun aikana rakennettujen helikopterilentopaikkojen suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä on käyty keskusteluja määräyksen tulevista teknisistä vaatimuksista. Määräyksestä laadittiin ensi vaiheessa alustava luonnos, jossa esitetään ICAO:n Annex 14 Vol II:een pohjautuva tekninen sisältö. Alustavasta luonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 25.11.2022 - 13.1.2023, ja lausunnot pyydettiin erityisesti määräyksen soveltamisalaan kuuluvien helikopterilentopaikkojen pitäjiltä sekä lento-operaattoreilta.

Määräyksen rakenne ja otsikointi noudattelee ICAO Annex 14 Vol II:sta. Määräys ei koske vesialueella olevia öljyn tai kaasun tuotantoon tarkoitettuja rakenteita eikä laivoilla olevia helikopterikansia.

Lausuntopalaute

Lausunnon antoivat Aii Airspace Design, CopterPoint Oy, FinnHEMS Oy, Fintraffic Lennonvarmistus Oy, Heliflite Oy, Maavoimien esikunta sekä Päijät-Hämeen hyvinvointialue.

Yleisvaikutelma kommentteista oli se, että määräyksen päivittämiselle oli nähty tarvetta ja se otettiin hyvänä vastaan. Muutamien teknisten eritelmien ja määritysten osalta tehtiin tarkennuksia ja korjauksia kommenttien perusteella. Osa kommentteista kohdentui osaltaan nyt lausunnolla olleen määräyksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Saadut lausunnot sekä Liikenne- ja viestintäviraston vastaukset niihin ilmenevät tarkemmin liitteenä olevasta kommenttikoosteesta.

Muutokset ja arvio määräyksen vaikutuksista

Määräyksen teknisiin vaatimuksiin on tehty ICAO Annex 14 Vol. II:n päivityksistä johtuvat muutokset.

Määräykseen on päivitetty menettely kansallisen lainsäädännön mukaisten helikopterilentopaikkojen pitolupien myöntämiseksi sekä vaatimuksia tietojen toimittamisesta ilmailutiedotuspalveluun. Lisäksi on määritelty lentopaikan pitäjän vastuut ja velvollisuudet sekä lentopaikan päällikön rooli.

Sammutusjärjestelmät helikopterilentopaikan suojaamiseen on uusi vaatimus. Käytössä oleville helikopterilentopaikoille tulee toteuttaa sammutusjärjestelmä siirtymäajan kuluessa.

Pelastusohjeistus tulee laatia helikopterilentopaikalle, siinä suunnitellaan varautuminen erilaisiin onnettomuuksiin ja suunnitellaan koordinaatio eri toimijoiden välillä tarvittavan pelastustoiminnan järjestämiseksi. Pelastusohjeisto sisältää myös riskiarvion, jossa määritellään tarvittavat muut pelastustoimintaan tarvittavat työkalut ja suojarusteet pelastustoimintaan osallistuville.

Erityisistä syistä yksittäisiä poikkeuksia voidaan myöntää määräyksen vaatimuksista perustuen poikkeamihakemuksen tueksi esitettyyn turvallisuustarkasteluun, jossa on esitetty poikkeamaan liitetyt riskit sekä keinot, joilla riskit hallitaan. Tämä koskee erityisesti jo olemassa olevia helikopterilentopaikkoja, joiden teknisten eritelmien ja ominaisuuksien ajantasaistaminen määräyksen vaatimusten mukaisiksi saattaisi aiheuttaa kohtuuttomia kustannuksia.

Määräyksen aikataulu, siirtymämääräykset ja soveltaminen

Määräystä sovelletaan 1.1.2025 alkaen. Määräystä voidaan kuitenkin lentopaikanpitäjän toimesta alkaa soveltaa jo määräyksen voimaantulopäivästä alkaen. Sammutusjärjestelmien osalta määräystä sovelletaan uusiin helikopterilentopaikkoihin heti ja olemassa oleviin helikopterilentopaikkoihin 1.5.2026 alkaen.

Liitteet

Kommenttikooste